TÜRK YAZININDAN SEÇİLMİŞ

ÇOCUKLAR İÇİN ŞİİRLER

DERLEYEN
MEMET FUAT

ADAM

TÜRK YAZININDAN SEÇİLMİŞ ÇOCUKLAR İÇİN ŞİİRLER

ADAM

Türk Yazınından Seçilmiş

Çocuklar İçin Şiirler

●

Derleyen

Memet Fuat

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Birinci Basım: 1968

Adam Yayınları'nda Birinci Basım: Mart 1993
Adam Yayınları'nda İkinci Basım: Kasım 1994
Adam Yayınları'nda Üçüncü Basım : Kasım 1996

Kapak Düzeni: Birsen Delemen Güven

94.34.Y.0016.463
ISBN 975-418-210-8

Türk Yazınından Seçilmiş

Çocuklar İçin Şiirler

●

Derleyen

Memet Fuat

ADAM

KÜÇÜKLERE

BİRKAÇ SÖZ

Bu kitaptaki şiirleri Türk yazınının en usta şairlerinden sizler için seçtim. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nınkiler bir yana, ötekiler hep büyükler için yazılmış. Ama seve seve okuduğunuz *Don Kişot* da, *Gülliver'in Yolculukları* da, *Robenson* da büyükler için yazılmış kitaplardır. Çok örnekleri var bunun Çocuklar büyükler için yazılmış bazı kitaplardan bambaşka tatlar, kendilerine göre anlamlar çıkarmasını biliyorlar. Büyükler için yazılmış bu şiirleri de çok seveceğinize, onlardaki çocuksuluğun, temizliğin tadını büyüklerden daha kolay çıkaracağınıza inanıyorum.

Bu şiirlerden beğendiklerinizi sınıflarınızda, okul toplantılarınızda okurken bir şeye çok dikkat etmelisiniz. Okuma kitaplarınızdaki "manzume"ler gibi okunamaz bunlar. Tıpkı konuşur gibi okunmaları gerekir. Hiç acele etmeden, bağırmadan, tane tane, özentisiz, yapmacıksız – düpedüz konuşur gibi.

Türk yazınından sizler için böyle pek çok derleme yapılabilir. Yazınımızda çocukların tadına varabilecekleri daha nice güzellikler var.

Memet Fuat

KUŞ VE BULUT

Kuşçu amca!
Bizim kuşumuz da var,
Ağacımız da.
Sen bize bulut ver sade
Yüz paralık.

Oktay Rifat – Orhan Veli

NÂZIM HİKMET

Nâzım Hikmet 1902'de doğmuş. 1963'de öldü. Türk şiirinde özgür koşuğun öncüsüdür. Siyasal eylemleri, yapıtlarında savunduğu devrimci düşünceler yüzünden uzun yıllar cezaevlerinde yattı, yurt dışında yaşadı. Bütün yapıtları Adam Yayınları'nda 26 cilt olarak yayımlanmıştır.

Dörtnala gelip Uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
bu memleket bizim.

Bilekler kan içinde, dişler kenetli, ayaklar çıplak
ve ipek bir halıya benziyen toprak
bu cehennem, bu cennet bizim.

Kapansın el kapıları, bir daha açılmasın,
yok edin insanın insana kulluğunu,
bu dâvet bizim...

Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
ve bir orman gibi kardeşçesine,
bu hasret bizim...

JAPON BALIKÇISI

Denizde bir bulutun öldürdüğü
Japon balıkçısı genç bir adamdı.
Dostlarından dinledim bu türküyü
Pasifik'te sapsarı bir akşamdı.

Balık tuttuk yiyen ölür.
Elimize değen ölür.
Bu gemi bir kara tabut,
lumbarından giren ölür.

Balık tuttuk yiyen ölür,
birden değil, ağır ağır,
etleri çürür, dağılır.
Balık tuttuk yiyen ölür.

Elimize değen ölür.
Tuzla, güneşle yıkanan
bu vefalı, bu çalışkan
elimize değen ölür.
Birden değil, ağır ağır,
etleri çürür, dağılır.
Elimize değen ölür...

Badem gözlüm, beni unut.
Bu gemi bir kara tabut,
lumbarından giren ölür.
Üstümüzden geçti bulut.

Bademgözlüm beni unut.
Boynuma sarılma, gülüm,
benden sana geçer ölüm.
Bademgözlüm beni unut.

Bu gemi bir kara tabut.
Bademgözlüm beni unut.
Çürük yumurtadan çürük,
benden yapacağın çocuk.
Bu gemi bir kara tabut.
Bu deniz bir ölü deniz.
İnsanlar ey, nerdesiniz?
Nerdesiniz?

KIZÇOCUĞU

Kapıları çalan benim
kapıları birer birer.
Gözünüze görünemem
göze görünmez ölüler.

Hiroşima'da öleli
oluyor bir on yıl kadar.
Yedi yaşında bir kızım,
büyümez ölü çocuklar.

Saçlarım tutuştu önce,
gözlerim yandı kavruldu.
Bir avuç kül oluverdim,
külüm havaya savruldu.

Benim sizden kendim için
hiçbir şey istediğim yok..
Şeker bile yiyemez ki
kâat gibi yanan çocuk.

Çalıyorum kapınızı,
teyze, amca, bir imza ver.
Çocuklar öldürülmesin
şeker de yiyebilsinler.

ASAF HÂLET ÇELEBİ

Asaf Hâlet Çelebi 1907'de doğmuş. 1958'de öldü. 1940'lardaki yeni şiir akımının öncülerinden. Batı kültürüne olduğu kadar Doğu kültürüne de eğilmiş bir düşünce adamı. On beşe yakın kitap yazmış. Bütün şiirlerini topladığı kitabının adı *Om Mani Padme Hum.*

İNSANLAR

yeryüzünde olmuşlar

kafaları kafama benziyor
elleri ayakları var
benim de var

su istiyorum
su veriyorlar
meramımı anlıyorlar
ağzımın kımıldanışından
dokununca gövdelerine
kaçmıyorlar

soruyorum kim olduklarını
insanız
diyorlar

ŞEHİR

allahtan pencere açmışlar içi sıkılan evlere
pencereler olmasaydı
nasıl gezerlerdi
karanlıklarda
ayağa kalkmış büyük böcekler
nasıl tırmanırlardı
merdivenlerden

tahta evler eski kutulardır
apartmanlar yaldızlı nişan şekeri kutularıdır
içinde siyah ve sarı başlı böcekler oturur
başka küçük bir kutudan
uzaktaki başka böceklerin
cızırtılı seslerini duymaya meraklıdırlar

sevgilim bir böcektir
taştan duvarlar içinde
karafatmalarla yaşar
beş senedir getirdiğim şekerleri yiyip
elimi ısırmıştır

karafatmalar onu benden ayırdılar
o şimdi bana küsülüdür
kutu duvarları içinde

TAHTADAN YAPTIĞIM ADAM

tahtadan yaptığım adam
ne yemek yiyor
ne konuşmak biliyor
kaskatı gözlerle
görünmez yerlere bakıyor

tahtadan yaptığım adam
hatırlıyor ki
bir zaman
nefes alan
ince ince yaprakları vardı
toprağı iştiha ile yiyen
liften
ince ince ağızları vardı

tahtadan yaptığım adam
ağaçtan uzaklaştı
ve insana yaklaştı
yazık ki
ne insan oldu
ne ağaç

ŞEFKAT

başkasının çocuğu da olsan
sen bir insan yavrususun

bir insan yavrusu sevmek istiyorum
ağzı
burnu
kulağı
ve sıcak kanı olan
ve uyuyabilen
bir insan yavrusunu

uyu
çocuk
uyu
dizimde

ŞAMANDIRA BABA

yaramaz kız bahçeye gelecek
benimle oynamaya

şamandıra babacığım
ona bütün oyuncaklarımı versem
ve bütün nedirciklerimi

kertenkeleler kaçacak
ve biz güneşten saklanacağız
çok yaprakların altına

şamandıra babacığım
çok uslu oturacağım
yaramaz kız gelecek diye

KEDİ

tavan arasına kaçan çocuk
erik ağacından görünen göğü düşünür
akşamın acısı içine çökünce
uyur

benim küçük bir kedim vardı
ahmak bir ayak ezdi
benim en güzel çocukluğumu
ahmak bir ayak ezdi

ağaçların arasında unutulan çocuk
yapraklarda güneşi görür
ve hareli denizlerde gezdiği günü düşünür

küçük kedim bana sürün
kediler ağlamaz
çöp tenekelerinde ölür
sıska kediler
damlardan çok mezbelelerde görünür

küçük kedim
    molozlu sokakların ağır uykusundan gerin
bilirim ki sen
    bu çöplükten değilsin
benim gibi garipsin
ikimizin de unuttuğumuz
    kuşları bol
        ağaçları bol bahçelerdensin
koca duvarlı sokaklarda sıkılmışsın
    ve canından bıkmışsın

CAHİT SITKI TARANCI

Cahit Sıtkı Tarancı 1910'da doğmuş. 1956'da öldü. Yeni Türk şiirinin aşırılıklardan kaçınmış, kılı kırk yaran, usta bir şairidir. İçli, alıngan, çok duygulu. Şiir kitapları : *Ömrümde Sükût*; *Otuz Beş Yaş*; *Düşten Güzel Sonrası*; *Bütün Şiirleri*.

ROBENSON

Robenson, akıllı Robenson'um,
Ne imreniyorum sana bilsen!
Göstersen adana giden yolu;
Başımı dinlemek istiyorum.

Ben gemi olurum, sen kaptan ol;
Yelken açarız bir sabah vakti.
Güneşte gölgemiz olur deniz.
Yolculuk! derken adamızdayız.

İsterdim tercümanım olasın,
Tanıtasın beni balıklara,
Vahşi kuşlara ve çiçeklere;
Bizdendir diyesin benim için.

Ağaca çıkmasını bilirim,
Tanırım meyvanın olmuşunu;
Taş kırmak da gelir elimizden,
Ateş yakmak da, aş pişirmek de.

Robenson, halden bilir Robenson,
Adan hâlâ batmadıysa eğer,
Alıp götürsen beni oraya,
Deniz yolu kapanmadan evvel!

ÖYLE DALMIŞIM Kİ

Öyle dalmışım ki bu akşamüstü,
Komşu arsadır gözümde gökyüzü.

Ben dünyadan bihaber bir çocuğum;
Kayıp zıpzıplarımı arıyorum

Koşun çocuklar, koşun komşu kızlar,
Avuçlarıma sığmıyor yıldızlar.

ÇOCUKLUK

Affan Dede'ye para saydım,
Sattı bana çocukluğumu.
Artık ne yaşım var, ne adım;
Bilmiyorum kim olduğumu.
Hiçbir şey sorulmasın benden;
Haberim yok olan bitenden.

Bu bahar havası, bu bahçe;
Havuzda su şırıl şırıldır.
Uçurtmam bulutlardan yüce,
Zıpzıplarım pırıl pırıldır.
Ne güzel dönüyor çemberim;
Hiç bitmese horoz şekerim!

MÜJDE

Kuşlar haber verdi bana kuşlar
Gelecekte bir şeyler olacak
Gün dilediğimiz gibi doğar
İnsan yüzümüz güler olacak

Neden sonra nehir yatağında
Kurt ininde kuzu otlağında
Dünya dirlik düzenlik çağında
Düşle gerçek beraber olacak

ZİYA OSMAN SABA

Ziya Osman Saba 1910'da doğmuş. 1957'de öldü. İçine kapanık, yumuşak, çekingen, küçük mutlulukların "iyi yürekli" şairiydi. Yakın arkadaşı Cahit Sıtkı Tarancı'ya sevgisi, bağlılığı şiirlerine de yansımıştır. Öykü de yazardı. Şiir kitapları *Sebil ve Güvercinler; Geçen Zaman*; *Nefes Almak*.

ÇOCUK GÜLÜŞLERİ

Çocuk gülüşleri... İlk gülüşler, tatlı, gevrek...
Dile gelir gibiyken etrafta bütün eşya,
Duvarlarda resimler, saksıda açan çiçek.
Pencerenin içine kuşlar gelmişken renk renk
Gülmek... Sabah, güneşe; akşam, damdaki aya,
Kış, daha bir sevinçken, kar tanesi: kelebek.
Gülmek, gülen anneye, eve dönen babaya;
Yaşamak, daha tatlı, daha güzelken dünya.

İYİ İNSANLAR

Sizleri göreceğim geldi, iyi insanlar!
Hür gemiciler, deniz... Yollar, şen şarkıcılar...
Masal şehzadeleri, tarihte kahramanlar...
Toprak altındakiler : Nur yüzlü büyükbabam,
Bir genç zabitti babam; annem, ihtiyar hocam.
Sizler ve çocuk kalbim ne kadar iyiydiniz!
Ne kadar temizdiniz, sınıf arkadaşlarım...

PATİK YAP, KUNDURACI

Patik yap, kunduracı, bol bol patik;
Bebeler için, ilk adımı atacak,
Çocuklar için, koşacak oynayacak...
Terzi abla, minimini elbiseler dik,
Yazlık, kışlık, mevsimlik...
Saçlarına kurdelâ,
Bileklerine bilezik...
Ama şu dünya hali, bin türlü kaza, belâ,
Ama bunca hastalık, gıdasızlık, verem;
Tabutçu, ölçünü büyük tut, büyük!
Çocukların öldüğünü istemem...

BİR YER DÜŞÜNÜYORUM

Bir yer düşünüyorum, yemyeşil,
Bilemem, neresinde yurdun.
Bir ev günlük güneşlik,
Çiçekler içinde memnun.

Bahçe kapısına varmadan daha,
Baygın kokusu ıhlamurun.
Gölgesinde bir sıra, der gibi :
– Oturun!

Haydi çocuklar, haydi,
Salıncakları kurun!
Başka dallarsa, eğilmiş :
– Yemişlerimizden buyurun!

Rüzgâr esmez, konuşur :
– Uçurtmalar uçun, çamaşırlar kuruyun.
Mesut olun, yaşayın,
Anâ baba evlat torun...

ÇOCUKLAR BAKIYORLAR

Çocuklar bakıyorlar, gözlerinde mavilik,
Bize bakıyorlar çocuklar, bir deri bir kemik.

Çocuklar tutamıyorlar ellerinde oyuncakları,
Çocuklar, koşamaz olmuş bacakları.

Bakıyorlar her akşam elimize,
Bir şey sormak ister gibi hepimize.

Benizleri sapsarı, hasta.
Çocuklar bedbaht bu yaşta.

Kim getirip koymuş onları yanımıza :
Bakıyorlar çizgi çizgi alnımıza.

RIFAT ILGAZ

Rıfat Ilgaz 1911'de doğmuş. 1940'lardaki yeni şiir akımının en önemli şairlerinden. Mizah öyküleri de yazıyor. Romanları da var. Ünlü *Hababam Sınıfı* da onun. Emekçileri, yoksul halkı anlatan bir sanatçı. Şiir kitapları *Yârenlik*; *Sınıf*; *Yaşadıkça*; *Üsküdarda Sabah Oldu*; *Soluk Soluğa*; *Karakılçık*; *Güvercinim Uyur mu?*; *Kulağımız Kirişte*; *Bütün Şiirleri.*

OĞLUM

I

Ben de düşkündüm oyuna,
Ben de kumları avuçlar
Kazardım tırnaklarımla toprağı.
O zaman da çocuklar oynardı,
Ama benzemiyor bütün oyunlarımız.
Gezdirdim ceplerimde şıkır şıkır
Deniz kokulu taşları,
En güzellerini topladım
Midye kabuklarının.
Saldım bahar rüzgârına
Uçurtmaların en süslüsünü.
Ne kurulunca koşan tramvaylarım vardı,
Ne çekince giden develerim.
Balıklarımızı tanırdım,
Adlarını bilirdim kuşların;
Seçerdim düdüğünden
Limanımıza uğrayan vapurları.
Bilirdim yanık yüzlü kaptanlarını
Denizkızı'nın, Selâmet'in;
Ben de ayırırdım onlar kadar
Poyrazı karayelden.
Gemiler tanıdım, çift direkli,

Tutmazsa rüzgârı
Açıklarımızda volta vuran gemiler.
Kızardım, limanımızı hiçe sayan
Pake'lere, Nemse'lere :
Dalar da silinen dumanlarına
Düşünürdüm uzak limanları,
Uzak limanların çocuklarını.
Senin de var ufak tefek
Kendine göre bildiklerin;
Çeşitli oyuncakların yoksa da
Bir saniyede tren yapacak kadar
Kibrit kutularını,
Tecrüben var benden fazla.
Benden üstünsün kuşkusuz,
Sigaradan top,
Kutusundan tank,
Kâğıtlardan uçak yapmada!

II

Sen büyük şehirlerin çocuğusun,
Kıyıda köşede büyümedin bizim gibi.
Daha bu yaşta
Tramvaylar, köprüler gördün,
Trenlerde yolculuk ettin,
İndin büyük istasyonlara;

Görgüne sözüm yok.
Ama bakıyorum, rahat değil çocukluğun,
Arabalar yolunu kesiyor,
Tele takılıyor uçurtman.
Akarsuların, tepelerin yok,
Var mı tarlan, yer çilekleri toplayacak,
Böğürtlenlerini otlara dizecek,
Çalılıkların var mı?
Nerelerde gezdireyim,
Hangi çocuk bahçesine götüreyim seni?
İşe gittiğimiz günler,
Yolumuzu gözlüyorsun
Her gün ayrı bir komşunun penceresinden.
Kiminin çöreğini yedin,
Kiminin azarını.
Güzel havalarda arsaya bırakırız,
Bıraktığımız gibi bulmayız seni.
Şu koskoca memlekette,
Yeni vurgunlar bekleyen
Arsalardan başka oyun yeri yok sana;
Büyük şehirlere yakışır
Çocuk bahçeleri yok.
Hangi yurda bırakayım da
Küfürsüz oyunlar öğrenesin,
Hangi hemşirenin ninnisiyle
Yatasın öğle uykusuna?

Hangi okulda yetiştireyim seni,
İstediğim gibi?

III

Hiç de meraklı değilsin çiçeğe,
Komşunun saksısını sen kuruttun,
Kopardın penceresindeki gülünü.
Bir sonuç mu çıkarayım bundan
Yeşilliğe düşman diye bizim çocuk?
Gelgelelim öyle düşkünsün ki
Göbekli marullarına Yedikule'nin,
Mevsiminde elinden düşmüyor
Elma gibi domatesler;
Tavşan kadar seviyorsun havucu.
Ben de tutkunum senin gibi
Bursa şeftalisine, Ereğli çileğine.
Sanma soyca hoşlanmıyoruz çiçekten;
Güle değil,
Gül düşkünlerine bizim hıncımız.
Biz de gördük haşhaş tarlasını,
Gelincik sanmadık.
Ilgazlarda topladık çiğdemi,
Edirne'nin gülünü Edirne'de.
Engel olmaz bu bilgimiz
Sümbülden çok sevmemize, yeşil soğanı.

Yaşamak için iştahını artıracak
Şiirler vereceğim sana,
Ne istersen bulacaksın içinde
Bu toprakla ilgili :
Portakallarını göreceksin Dörtyol'un,
Mersin silolarında bitlenen
Altın sarısı buğdayları,
Turfandadır diye el süremediğimiz
Çavuşları, kınalıyapıncakları,
Bağı sorulmadan yenilen
Memleket üzümlerini, salkım salkım.

IV

Seni saksıda gül yetiştirir gibi
Yetiştirmedik, tek başına,
Bir limonlukta büyütmedik seni.
Kırağı çalmaz diye acı patlıcanı
Salıverdik sokağa;
Düşecektin eninde sonunda.
İlk günlerde çok hırlaştınız,
Sonra sokuldunuz birbirinize
Kaynaştınız karıncalar gibi.
Büyümedin bir dadının dizleri dibinde,
Kucaklarında sütninelerin.
Ne kaf dağındaki peri kızlarına tutuldun,

Ne kurtarmayı düşündün
Şehzadeyi, devler elinden.
Tanımadan Keloğlan'ı
Düştün macuncunun arkasına
Dolaştın mahalleyi.
Yağmurlu bir günde tanıdın
Göl tutarken bekçinin oğlunu,
Recep'le taşladınız
Atkestanesini, çami avlusunda,
Attınız Emin'le, kedi yavrusunu,
Kireç kuyusuna.
Bunlar mahallemizin çocukları;
Henüz bilmiyorsun,
El tarlasında koza döşürürken anası
Sıtma nöbeti geçirenleri,
Kuzularla doğup
Çoban köpekleriyle büyüyenleri,
İki gözünde heybenin
Çeltiğe giden Yeşilırmak döllerini.
Bilmiyorsun,
Benzi tütün yaprağından soluk
Çocuklarını Sakarya'nın.
Demirindensiniz aynı bıçağın,
İlerde kucaklaşacaksınız, nasıl olsa;
Hazır olsun, kalbin onları sevmeye
Daha şimdiden!

UYUSUN DA BÜYÜSÜN !

Tüketme nefesimi, maviş kızım
Bildiğin Türkçe kıt gelir masallarıma.
Sözden sazdan anlamazsın,
Kuştan, yapraktan haberin yok.
Biz yaşlılar neler de bilmeyiz,
Hele sen belle dilimizi.
Biliriz de güzel güzel laf etmesini,
Çekiniriz konuşmaktan;
Yazmasını bilir, yazamayız.
Üzme beni, yum gözlerini,
Uyutacak ninnilerim yok.
Türküler mi istersin benden,
Bağrı yanık memleket türküleri,
Ne arasın bizde o ses!
Islıkla söylenir
Kaçak şarkılar mı istersin;
Bunlar size gelmez
Ukusunu kaçırır çocukların,
Sana hazır ninniler söylesem,
Bahçeye kurdum, desem, salıncak,
İnanır mısın?
Ne bahçe var, ne beşik...
Bir arabacık da mı istemezdi şu asfalt,
Yorganın, yatağın iğreti.

Doğdun doğalı, ne oyun gördün.
Ne oyuncak!
Uyu benim maviş kızım.
Dem geçecek, devran geçecek,
Keloğlan murada erecek,
Sökülecek Hasbahçenin çitleri
Ağlayan nar gülecek!

ÇOCUKLARIM

Yoklama defterinden öğrenmedim sizi,
benim haylaz çocuklarım!
Sınıfın en devamsızını
bir sinema dönüşü tanıdım,
koltuğunda satılmamış gazeteler...
Dumanlı bir salonda
kendime göre karşılarken akşamı,
nane şekeri uzattı en tembeliniz...
Götürmek istedi küfeşirde
elimdeki ıspanak demetini
en dalgını sınıfın!
İsterken adam olmanızı
çoğunuz semtine uğramaz oldu okulun
palto, ayakkabı yüzünden.
Kiminiz limon satar Balıkpazarı'nda
kiminiz Tahtakale'de çaycılık eder;
biz inceleyeduralım aç tavuk hesabı
tereyağındaki vitamini
ve kalorisini taze yumurtanın!
Karşılıklı neler öğrenmedik sınıfta
çevresini ölçtük dünyanın,
hesapladık yıldızların uzaklığını,
Orta Asya'dan konuştuk
laf kıtlığında.
Neler düşünmedik beraberce

burnumuzun dibindekini görmeden
bulutlara mı karışmadık!
"Hazan rüzgârı"nda dökülmüş
"hasta yapraklar"a mı üzülmedik!
Serçelere mi acımadık, kış günlerinde
kendimizi unutarak!

BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU

Bedri Rahmi Eyuboğlu 1913'de doğmuş. 1975'de öldü. Ressam olarak çok ünlüydü. 1941 ile 1952 yılları arasında yayımladığı şiir kitaplarıyla (*Yaradana Mektuplar*, *Karadut*, *Tuz*) şair olarak da ilgi çekti, sevildi. Halk sanatından çok yararlandı. *Dol Karabakır Dol* adlı kitabında bütün şiirlerini bir araya topladı.

HELE BİR BAŞLASIN

Hele bir başlasın ılık yaz yağmurları, içimdeki çocuk!
Hele bir kanatlansın ufuklar,
Hele bir içini çeksin orman,
Hele bir kere güneşler yansın,
Kertenkeleler üşümesin,
Hele bir kere toprak kansın,
Mevsim demlensin,
Hele bir ballansın böğürtlen dikenleri!
Gelincikler bedava,
Gökler sahipsiz
Bahçeler zilzurna...
Hele bir başlasın ılık yaz yağmurları, içimdeki çocuk!
Dudaklarında kalın kabuklu bir portakal kokusu,
Tabanlarında, kınalı keklikleri bol dağların rüzgârı
karıncalansın...
Hele bir kere dallarda sallansın
İri kalçaları şeftalilerin;
Hele bir duyulsun uzaktan
Yaylı çıngırakları,
Yıldızlar seslensin,
Hele bir armut ağacı temmuzu yüklensin,
Hele bir kerecik daha yalınayak yere değsin içimdeki çocuk...

OĞLUM MEHMEDE AĞAÇLARIMIZI TAKDİM EDERİM

Şu karşıki yeşil yumağa ağaç derler
O da senin gibi elimizde büyüdü
Yalnız ne altını kirletir
Ne de öksürürdü.
Biz bu ağaçları uzak ormanlardan getirdik
Meyveleri zehir zıkkım
Dalları diken içersinde,
Köklerini köstebekler kemirirdi
Biz bu ağaçlara evlat gibi baktık tosunum
Onlar da bizden hiçbir şey esirgemediler
Ne bir mevsim atladılar
Ne bir hasat gizlediler
Bir gün gölgelerine evlerimizi kurduk
Dallarına salıncaklar,
Cıvıl cıvıl kuşlar dadandırdık yuvalarına
Biz ölürken hakkımızı helal ederiz ağaçlara
Onlar da arkamızdan kendi dillerince
Helal olsun derler.

BİR YAZ GEÇTİ

Bir yaz geçti
Tozu dumana katarak
Kavun karpuz yüklü
Bir yaz geçti.
Bütün iştahlar tetikteydi
Ağaçlar kolum kanadım kadar benim
Deniz anam babam kadar iyiydi.

Bir yaz geçti yanıbaşımızdan
Dişimizden tırnağımızdan
Alı al moru mor
Nefes nefese bir yaz geçti.

TAZE TAZE

Dondurma kutusu üstünde
Üç kırmızı çiçek
Canımın içi kadar sıcak
Dilediğim kadar kırmızı
Özlediğim kadar gerçek.
Dondurma kutusu üstünde yaz gelmiş meğer
Neler getirdi kim bilir neler
Neler götürecek.

7 TANE ERİK AĞACI

Boş ver kafiyelere Reyis
Boş ver şiir yazmaya evlat
Otur da doğru dürüst
7 tane erik ağacının hikâyesini anlat
Evimiz deniz kenarındadır Fındıklı'da
Ekmek paramız Beyoğlu'nda çıkar
Beyoğlu'na bir yokuştan çıkarız yirmi senedir
Yokuşun ortasında bir arsa
Arsanın ortasında 7 tane erik ağacı
Saydım yedi tanedir
Ne zaman yolum düşse
Erik ağaçlarını arar gözüm
Ya kedi yavruları gibi sırılsıklam
Ya buram buram bahar içredirler
Ya bütün dalları kırılıp dökülmüş
Her sene kırılır dallar âdettir
Bu, yaz geleceğine alamettir
Yaz geliyor demektir yokuştan paldır küldür
Yoğurtçusu, dondurmacısı, çavuşu, yapıncağı kütür kütür
Yaz geliyor demektir çok şükür
951 senesinin baharında
Kestiler 7 tane erik ağacının yedisini birden diplerinden
Henüz yeşermeye başlamışlardı çıtır çıtır
Körpe bir salatalık yeşili inceden

Islak, nemli, ümitli
Yedisini birden kazımışlar köklerinden
Saçlarından tutup birer birer
Yedisinin de köklerini sökmüşler
Şimdi onların yerinde cascavlak
Ensesi ceketinden iki parmak dışarda
Üç katlı tombalak bir apartman kuruldu
Güzel bir yapı olsa canım yanmaz
Yapı değil mübarek hacıyatmaz
Yağlı bir çift tavla zarı
Bir yanı kumbara bir yanı kasa

Elveda benim her mevsim dalları kırılan
Sıska çelimsiz
Ama son yaprağına son eriğine kadar cömert erik ağaçlarım
Ne zaman yolum düşse
Gözlerimi yumup sizi hatırlayacağım.

PUL PUL

Yedi tepeye kurulmuş
Pul pul
Gümüş gümüş balıkları
Pul pul
Işıktan sudan örülmüş
Canım İstanbul

ORHAN VELİ

Orhan Veli (Kanık) 1914'de doğmuş. 1950'de öldü. 1940'larda Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'la birlikte Türk yazınına yepyeni bir hava getiren şiirler yayımladı. Yeni şiirin hem öncüsü, hem de en usta şairlerinden biriydi. Öykü de yazdı. *Garip*; *Vazgeçemediğim*; *Destan Gibi*; *Yenisi*; *Karşı* adlı şiir kitapları, başka şiirleri de eklenerek – ölümünden sonra – *Bütün Şiirleri* adıyla bir arada yayımlandı.

Gemliğe doğru
Denizi göreceksin;
Sakın şaşırma.

DENİZ

Ben deniz kenarındaki odamda,
Pencereye hiç bakmadan,
Dışardan geçen kayıkların
Karpuz yüklü olduğunu bilirim.

Deniz benim eskiden yaptığım gibi,
Aynasını odamın tavanında
Dolaştırıp beni kızdırmaktan
Hoşlanır.

Yosun kokusu
Ve sahile çekilmiş dalyan direkleri
Sahilde yaşayan çocuklara
Hiçbir şey hatırlatmaz.

ASFALT ÜZERİNE ŞİİRLER

I

Ne kadar güzel şey :
Yolun üstündeki bina
Yıkıldığı zaman
Bilinmeyen bir ufuk görmek.

II

Kaldırımın kenarına dizilip
Bacası olan silindirin
Yürüyüşünü seyreden
Çocuklara imreniyorum.

III

Onun sesi
Bir arkadaşıma
Denizden geçen
Motorları hatırlatıyor.

IV

Kırık taşlara bakıp
Işıklı bir asfalt düşünmek
Acaba yalnız
Şairlere mi mahsus?

AĞACIM

Mahallemizde
Senden başka ağaç olsaydı
Seni bu kadar sevmezdim.
Fakat eğer sen
Bizimle beraber
Kaydırak oynamasını bilseydin
Seni daha çok severdim.

Güzel ağacım!
Sen kuruduğun zaman
Biz de inşallah
Başka mahalleye taşınmış oluruz.

SAKA KUŞU

Güzel kız, sen küçüklüğümde,
Bahçemizdeki erik ağacının
En yüksek dalına kurduğum
Öksenin üstünde dolaşan
Saka kuşu kadar
Sevimli değilsin.

ROBENSON

Haminnemdir en sevgilisi
Çocukluk arkadaşlarımın
Zavallı Robenson'u ıssız adadan
Kurtarmak için çareler düşündüğümüz
Ve birlikte ağladığımız günden beri
Biçare Güliver'in
Devler memleketinde
Çektiklerine.

RÜYA

Annemi ölmüş gördüm rüyamda.
Ağlayarak uyanışım
Hatırlattı bana, bir bayram sabahı
Gökyüzüne kaçırdığım balonuma bakıp
Ağlayışımı.

İNSANLAR

Ne kadar severim o insanları!
O insanlar ki, renkli, silik
Dünyasında çıkartmaların
Tavuklar, tavşanlar ve köpeklerle beraber
Yaşayan insanlara benzer.

BAYRAM

Kargalar, sakın anneme söylemeyin!
Bugün toplar atılırken evden kaçıp
Harbiye Nezaretine gideceğim.
Söylemezseniz size macun alırım,
Simit alırım, horoz şekeri alırım;
Sizi kayık salıncağına bindiririm kargalar,
Bütün zıpzıplarımı size veririm.
Kargalar, ne olur anneme söylemeyin!

GÖZLERİM

Gözlerim,
Gözlerim nerde?

Şeytan aldı, götürdü;
Satamadan getirdi.

Gözlerim,
Gözlerim nerde?

HARBE GİDEN

Harbe giden sarı saçlı çocuk!
Gene böyle güzel dön;
Dudaklarında deniz kokusu,
Kirpiklerinde tuz;
Harbe giden sarı saçlı çocuk!

NE KADAR GÜZEL

Çayın rengi ne kadar güzel,
Sabah sabah,
Açık havada!
Hava ne kadar güzel!
Oğlan çocuk ne kadar güzel!
Çay ne kadar güzel!

GEMİLERİM

Elifbamın yapraklarında
Gemilerim, yelkenli gemilerim.
Giderler yamyamların memleketlerine
Gemilerim, yan yata yata;
Gemilerim, kurşunkalemiyle çizilmiş;
Gemilerim, kırmızı bayraklı.
Elifbamın yapraklarında
Kız Kulesi,
Gemilerim.

KIZILCIK

İlk yemişini bu sene verdi,
Kızılcık,
Üç tane;
Bir daha seneye beş tane verir;
Ömür çok,
Bekleriz;
Ne çıkar?

İlahi kızılcık!

BİR İŞ VAR

Her gün bu kadar güzel mi bu deniz?
Böyle mi görünür gökyüzü her zaman?
Her zaman güzel mi bu kadar,
Bu eşya, bu pencere?
Değil,
Vallahi değil;
Bir iş var bu işin içinde.

KAPALI ÇARŞI

Giyilmemiş çamaşırlar nasıl kokar bilirsin,
Sandık odalarında;
Senin de dükkânın öyle kokar işte.
Ablamı tanımazsın,
Hürriyette gelin olacaktı, yaşasaydı;
Bu teller onun telleri,
Bu duvak onun duvağı işte.
Ya bu camlardaki kadınlar?
Bu mavi mavi,
Bu yeşil yeşil fistanlı...
Geceleri de ayakta mı dururlar böyle?
Ya şu pembezar gömlek?
Onun da bir hikâyesi yok mu?
Kapalı Çarşı diyip de geçme;
Kapalı Çarşı,
Kapalı kutu.

DELİ EDER İNSANI BU DÜNYA;
BU GECE, BU YILDIZLAR, BU KOKU,
BU TEPEDEN TIRNAĞA ÇİÇEK AÇMIŞ AĞAÇ

PIRPIRLI ŞİİR

Uyandım baktım ki bir sabah,
Güneş vurmuş içime;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm,
Pır pır eder durur, bahar rüzgârında.
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Cümle âzâm isyanda;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Kuşlara,
Yapraklara.

GÜN OLUR

Gün olur, alır başımı giderim,
Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda
Şu ada senin, bu ada benim,
Yelkovan kuşlarının peşi sıra.

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;
Çiçekler gürültüyle açar;
Gürültüyle çıkar duman topraktan.

Hele martılar, hele martılar,
Herbir tüylerinde ayrı telaş!..

Gün olur, başıma kadar mavi;
Gün olur, başıma kadar güneş;
Gün olur, deli gibi...

DALGACI MAHMUT

İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyarım her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.

Deniz yırtılır kimi zaman,
Bilmezsiniz kim diker;
Ben dikerim.

Dalga geçerim kimi zaman da,
O da benim vazifem;
Bir baş düşünürüm başımda,
Bir mide düşünürüm midemde,
Bir ayak düşünürüm ayağımda,
Ne haltedeceğimi bilemem.

86. *Orhan Veli*

İÇERDE

Pencere, en iyisi pencere;
Geçen kuşları görürsün hiç olmazsa;
Dört duvarı göreceğine.

OKTAY RİFAT

Oktay Rifat 1914'de doğmuş. 1988'de öldü. 1940'daki yeni şiir akımının öncülerindendi. Türk şiir geleneğinden, Türkçenin halk sanatlarında beliren inceliklerinden, Batılı şiir anlayışı içinde yararlanmış eşine az rastlanır ustalıkta bir şair. Şiir kitapları *Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler; Güzelleme*; *Aşağı Yukarı*; *Karga ile Tilki*; *Perçemli Sokak*; *Âşık Merdiveni*; *Elleri Var Özgürlüğün*; *Şiirler*; *Yeni Şiirler*; *Çobanıl Şiirler*; *Bir Cıgara İçimi*; *Elifli*; *Denize Doğru Konuşma*; *Dilsiz ve Çıplak*; *Koca Bir Yaz.*

ŞÜKÜR

Potinlerimle paltoma
Teşekkür etmeliyim
Teşekkür etmeliyim yağan kara
Bu güne bu sevince
Yere bastığım için şükür
Şükür gökyüzüne toprağa
Adını bilmediğim yıldızlara
Suya ateşe hamdolsun

HAYRANLIK

Ne güzel enseyi geçmemesi saçların
Alnımızda bitmesi
Tane tane olması kirpiklerin
Tel tel olması kaşların
Ne güzel insan yüzü
Elmacık kemiği ve on parmak
Ya dünyamız bütün bu mevsimler
Bulutlar telli kavak
Ya İstanbul

YILDIZLAR

Kitabın yanında defter
Defterin yanında bardak
Bardağın yanında çocuk
Çocuğun yanında kedi
Ve uzakta yıldızlar yıldızlar

EKMEK VE YILDIZLAR

Ekmek dizimde
Yıldızlar uzakta tâ uzakta
Ekmek yiyorum yıldızlara bakarak
Öyle dalmışım ki sormayın
Bazen şaşırıp ekmek yerine
Yıldız yiyorum

İSKELE

Denize baksam
Kayığın hatırı kalır
Ağaca baksam
Bulutun

Peki ya iskele

MANZARA

Küçük bir lavanta çiçeği
Sarışın arı
Ve alabildiğine gelincik
Düşünmeden sevdiğimiz bu anda
Birdenbire başlayan gökyüzü

VAZİFE

Rengi üzümden kara
Beli iğneden ince
Bu yükle çıkılır mı
Yokuşlardan karınca

Nedir bu dünya hali
Nedir bu bozuk düzen
Dün çıktı yumurtadan
Bugün sevdalı kumru

Kaşla göz arasında
Şahin kapar kırlangıçı
Ceylan kanına girer
Su başında canavar

Bütün yük benim üstümde
Düşünmek lazım hepsini ayrı ayrı
Dünyasından habersiz
Dünyaya gelen yavru

Güneşin şarktan doğmasını sağlamalı
Şaşırmaya gelmez
Sonra bana düşer tasası
Çocuğu soksa arı

Ayağı kanasa tilkinin
Bir hal olsa kuzuya
Oktay şu kurdun kuşun
Sana lazım mı derdi

UÇAKLAR

Uçaklar gelecekmiş
Korkum yok benim
Kâğıt gemilerim
Kurşun askerlerim hazır
Hem bunlar bozulursa
Babam yenilerini alır

SU GİBİ GEÇEN GÜNLER

Ben de beşikte yattım
Salıncakta uyudum
Meme emdim
Geceleri arpa boyu büyüdüm
Adam oldum elim ekmek tuttu
Bütün sevdiklerim öldü
Günler su gibi geçti
Anasız babasız kaldım böyle

NANOÇ'UN ÇOCUKLUK RESMİ

Nanoç'un bir gece yarısı
Gösterdiği resme bakıp kendi kendime
Dedim ki
Elbet onun da kırmızı bir kurdelesi
Altın bukleleri vardı
Her güzel çocuk gibi
Çember çevirirdi gündüzleri
Reçelli
Bir dilim ekmek yerdi kocaman
İkindi vakti

PENCERE

Sarı bir zambak açtı
Karanlığın bahçesinde pencerem
Geceyi odamda geçirmek için
Bir ağaç cama vuruyor

Üşüdün mü dışarda narin ağaç
Yoksa hırsızlardan mı korkuyorsun
Nafile çoktan bağladılar ellerimi
Kırk haramiler

Ve gafil köpeğim kapımda habersiz
Bir tavşan kovalıyor rüyasında
Bulutlar şimdi insanların koynunda
Sabahleyin savuşurlar bacadan

ÖLÜMSÜZ

Eski bir zamana doğru, gerisin geri,
Uçtuklarını devşiren kuş.
Evimizin kapısında
Denizi çalan çıngırak.

Merhaba karabaş,
Olmayan köpeğim!

XXXI

Köşe başını tutan leylak kokusu
Yakamı bırak da gideyim

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Fazıl Hüsnü Dağlarca 1914'de doğmuş. Yeni şiirin en çok yazan, her konuya el atan, baktığı her şeyi şiire dönüştüren ünlü şairi. Çocuklar için yazdığı *Açıl Susam Açıl* adlı kitabı Yugoslavya'da Türkçe olarak yayımlandı. Tekrar tekrar basılan şiir kitaplarının sayısı ellinin üstündedir. En ünlüleri *Çocuk ve Allah*; *Çakır'ın Destanı*; *Toprak Ana*; *Sıvaslı Karınca*; *Âsû*; *Özgürlük Alanı*; *Vietnam Savaşımız*; *Uzaklara Giyinmek* (*Sığmazlık Gerçeği*).

GÖKANNE

Gökanne gece yarısı daha güzeldir
Seslenir sanki bana : Uyu güzel yavrum.
Uykum var ama kapatamıyorum gözlerimi
Bakmaya doyamıyorum.

Parlar derinlikte yaşlı bir aydınlık
Eskiliğinden gelir yaşı
Atlar, çiçekler, dağlar düşünür uzaklardan,
Atlarla çiçeklerle dağlarla büyük kabartması.

Biraz üşürüm
Üstümdeki kayan buz parçalarına karışıp gidince ben.
Öyle çabuk değişir ki karanlığı
Çıkar oyunlar birbirinden.

Bu saklambaç mıdır ne,
Kocaman bulutların arkasında biri var.
Yıldız yıldız
Uzaklarda köşe kapmaca başlar.

Bakmaya doyamıyorum,
Korkuyorum çok bakıyor der mi?
Ellerimle örtsem gözlerimi, uyusam artık
Sever mi beni, Gökanne, sever mi?

KORKULUK ÜŞTÜNE İKİ ŞİİR

KORKULUĞUN KİŞİLİĞİ

Serçelerin bir bildiği var korkuluk
Neden hiç oturmazsın
Neden koskoca böyle
Kolların?

Koşmaya tutmaya
Kapmaya değil mi bizi?
Çağırma boşuna, serçelerin bir bildiği var
Sana yaklaşamam.

KORKULUĞUN KORKUSU

Sen korkutursun
Küçücük kuşları
Bahçelerde sabahtan akşama dek.

Ama gelince kocaman gökler geceleyin
Üstüne doğru
Senin korktuğunu duyarım.

TURGUT

Uyusun da büyüsün derdin ya anneciğim
Geceleri karanlıklarda
Yıldızlar büyürken.

Uyusun da büyüsün derdin ya anneciğim
Büyümüşüm işte
10'a dek sayıyorum.

AYSEL'İN GELDİĞİ GÜNLER

Aysel gelir sabahları
Seslenir hep : Hadi Tülay
Çayı unutur kalkarım.

Benzemez anneme, anneanneme
Aysel esmerdir incedir uzundur
Öyle tatlıdır ki sesi.

Duyunca çağırmasını aşağıdan
Utanırım
Belki de severim biraz.

Bilmem uykuda mıyım ne,
Kalkar sofradan çabucak
"Geliyorum" der birisi.

Neden daha güzel olur,
Okulun yolları bize
Aysel'in geldiği günler.

AĞAÇLARIM

Çınarım benim iyi çınarım
Durur düşünür yıldızları
Onu dinler uslanırım her gece.

Söğüdüm benim büyük gölgeliğim
Çok sever kuşları
Irmağı beni.

Kavağım benim uzunum,
Yeşil yeşil yeşil gider
Göklerle yarışır hep.

KOMŞUMUZUN KUMRUSU

Her gün, güneş doğar doğmaz
Vurur cama
Güzelliği daha yeni ışırken göklerin.

Kıpkırmızı gagasına alır her gün
Ekmek kırıntısını penceremden
Komşumuzun kumrusu.

KOYUNLARLA ÇOBAN ÇOCUKLAR

Koyunlarla çoban çocuklar vardır bazı dağlarda
Yeşilin en yeşilini bilirler
En serinini pınarların.

Nane kokusu karışır kekik kokusuna
Kaçarlar kovalarlar uyurlar güreşirler
Bitmez tükenmez hiç çayırlardaki oyun.

Düşündürür sudan sonra
Uzak köyleri, tanıdık ağaçları birdenbire,
Kaval seslerinin yankısı.

Koyunlar çoban çocuklarını sever
Koyunların aklığı kımıldar gecelerde
Büyür gözleri çoban çocukların.

TOPRAK KIZ MASALI

Toprak kız
Gök ağarıncaya dek
Masal dinler yıldızlardan.

Mavilik yüceleri sarınca
Toprak kız
Bir sever bir sever ki.

Artık takar takıştırır üstüne
Çiçeği, yoncayı, çayırı, gelinciği
Toprak kız.

Gün olur evrende
Toprak kız
Gelin olur.

BİTKİLERİN OYUNU

Körebe oynar bitkiler
Buğdayın
Eriği
Çileğin
Kavunu
Pamuğun
Portakalı
Ve hepsinin birden
Beni aradığını duyuyorum.

ANNEME VERDİĞİM SÖZ

Ben güzel olacağım
Taşıyacağım hep
Akan suların güzelliğini.

Ben iyi olacağım
Ellerim açılacak gece gündüz
Bir bitki iyiliğinde.

Ben doğru olacağım
Gökten düşen taş gibi
Doğru.

DAĞLA KUŞ

Bir dağ ışıklarla oynardı
Yücesinde göğün
Özlemle bakardı dağa bir kuş.

Bir dağ ışıklarla oynardı
Tan ağarırken
Devler gibiydi allarda.

Bir dağ ışıklarla oynardı
Büyürdü doruğunda mor,
Uykusu gün batısının.

Bir dağ ışıklarla oynardı
Öyle çok yıldızı vardı ki uzaklarda
Kocaman bir masaldı geceleyin.

Bir dağ ışıklarla oynardı
Böylesine yükselir de neden uçmaz
Ermedi kuşun usu dağa.

ACIKMAK

Bir havuç
Öğünür bir domatese sarılığını.
Siz havuç da yersiniz
Domates de.

Karşıdaki inek
Hor bakar koyunlarına çobanların.
Siz inek de yersiniz
Koyun da.

Bir ulu kar
Bir yalnız iğdeye yağar durur.
Siz kar da yersiniz
İğde de.

BESİNLER

Artık dişiniz çıktı der
Süt vermez cici annemiz
Alır kucağına sever
Toprak, ikinci annemiz.

Besler bizi bin bir öğün
Yemişler sebzeler her gün.
Beni yanına götürün
Toprak, ikinci annemiz.

Hepsinde bir türkü bir ses,
Buğday, dut, kiraz, patates.
– Hadi bana bir kavun kes,
Toprak, ikinci annemiz.

GEZİ

Hepsi söyler birbirini
Kayısı nar iğde kiraz.
Bağı bahçeyi gezerim,
Gökte sesi kuşlarımın.

Kiraz der ki karpuza git
Dilim dilim bir kuyudur
Serinlerim gide gide,
Karpuz benim en sevdiğim.

Karpuz der ki kavuna git
Bir düş, bir masal, bir oyun.
Oynarım ben gide gide,
Kavun benim en sevdiğim.

Kavun der ki eriğe git
Belli belirsiz bir yemiş
Verir dallardaki yeli,
Erik benim en sevdiğim.

Erik der ki çileğe git
Yazın küçük şarkıcısı
Bir görünür, bir kaybolur,
Çilek benim en sevdiğim.

Çilek der ki vişneye git
Tatlı ekşiliği sonsuz,
Başka bir ülkedir sanki,
Vişne benim en sevdiğim.

Vişne der ki üzüme git
Salkımları altın gibi.
İçim aydınlanır yerken,
Üzüm benim en sevdiğim.

Üzüm der ki incire git
Balı akar ortasından
Sıcak yerleri anlatır,
İncir benim en sevdiğim.

İncir der ki ayvaya git
Ay ışığı kadar sarı
Dişim kamaşır andıkça,
Ayva benim en sevdiğim.

Ayva der ki armuda git
Akçası var, gökçesi var,
Ürkek bir koku uzakta,
Armut benim en sevdiğim.

Armut der ki elmaya git
Kıpkırmızı, mayhoş, tatlı.
Sevinirim gide gide,
Elma benim en sevdiğim.

Hepsi söyler birbirini
Şeftali muz portakal dut.
Gezerim dört mevsimi ben,
Gide gide yorulmam ki.

ÇOCUK KUŞ

Bir kuştu,
Allı allı bir kuş.
Her tüyüne bir çiçek bağladılar
Uçmadı o.

Bir kuştu,
Mavili mavili bir kuş.
Her tüyüne bir boncuk bağladılar
Uçmadı o.

Bir kuştu,
Yeşilli yeşilli bir kuş.
Her tüyüne bir çocuk kordelası bağladılar
Uçtu o.

RAHATLIK

Sen büyüdüğün vakit çocuğum,
Yine çiçekler açacak dallarda.
Dallarda açan çiçekler gibi,
Yine çocuklar uyuyacak masallarda.

Sen büyüdüğün vakit çocuğum,
Yine uykular havuzda dibe gidecek.
Havuzlarda kaybolan uykular gibi,
Yine çocuklar mektebe gidecek.

Sen büyüdüğün vakit çocuğum,
Yine göklerden mavi gölgeler inecek yere.
Toprağı nurlandıran mavi gölgeler gibi,
Yine çocuklar gülümseyecek, askerlere.

Sen büyüdüğün vakit çocuğum,
Yine meltemler geçecek denizlerden.
Denizlerden geçen meltemler gibi,
Yine çocuklar olacak, rahatlık veren.

MELİH CEVDET ANDAY

Melih Cevdet Anday 1915'de doğmuş. 1940'lardaki yeni şiir akımının üç öncü şairinden biri. Duru, yoğun, akılcı bir söyleyişi var. Eleştiri, deneme, oyun, roman da yazıyor. Şiir kitapları : *Rahatı Kaçan Ağaç*; *Telgrafhane*; *Yanyana*; *Kolları Bağlı Odysseus*; *Göçebe Denizin Üstünde*; *Teknenin Ölümü*; *Ölümsüzlük Ardında Gılgamış*; *Tanıdık Dünya*; *Güneşte.*

SERÇE

Çamaşır asılı ipte
Duran küçük serçem
Bana acıyarak mı bakıyorsun?
Halbuki ben güneşin
Ve ilk beyaz yaprakların altında
Senin uçuşunu seyredeceğim.

AĞAÇLARIN YUKARDAKİ YAPRAKLARI

Uzanılmaz.
Kuşlara ve güneşe mahsustur.
Hiçbirimizin haberi olmasın
Yukardaki yapraklardan.

ELLERİMİZ GİBİ

Hayvanlar konuşmadıkları için
Kimbilir ne güzel düşünürler,
Tıpkı ellerimiz gibi.

Ah, okumaya başlamadan önce
Çiçeklere su vermek lazımdır.

BİR MİSAFİRLİĞE

Bir misafirliğe gitsem,
Bana temiz bir yatak yapsalar;
Her şeyi, adımı bile unutup
Uyusam...

ALIŞAMADIM

Bu dünya ne tuhaf
Alışamadım bir türlü denize,
Beş kıtaya, insan sesine.
Her gün yeniden düşünüyorum hepsini.
Alışamadım desem doğrudur
Ellerime.

GÖKYÜZÜ HARİTASI

Bana bak ölümsüz ruhum
Ben ölürsem, kulağında olsun,
Sakın sen gökyüzüne çıkma
Büyükayı, Küçükayı,
Akrep, yılan, çıyan,
Öküz, boğa...
Hepsi yukarda.

Hiç sırası değil, sakın ha!

BİR İLKBAHAR ŞİİRİNE BAŞLANGIÇ

Hava ne kadar güzel öğretmenim
Yollar ağaçlar kuşlar ne kadar güzel
Yeryüzü pırıl pırıl öğretmenim
Gizlisi saklısı kalmamış dünyanın
Nesi var nesi yoksa dökmüş ortaya
Bütün bitkiler, bütün hayvanlar, bütün taşlar
Sürüngenler, konglomeralar, serhaslar
Hepsi hepsi ortada öğretmenim.
Ne olur biz de gidelim
Burda kalsın kitaplar
Burda kalsın iğneli karafatmalar
Kollarından bacaklarından gerilmiş kurbağalar
Burda kalsın hepsi
Bomboş kalsın evler okullar
Hapishaneler, hastaneler...
Öğretmenim, sevgili öğretmenim
Sırtımıza alırız hastaları
Kimbilir ne özlemişlerdir kırları...
Ya mahpuslar.
Ne sevinirler kimbilir
Sarılıp sarılıp öperler adamı.

TOHUM

Dörtnala haberci ilkyazdan
Aşağdan inceden beyazdan
Dumanı tüten sıcak tohum
Dolan kara toprağı dolan
Ulaş yeryüzüne ak tohum

Hey gücüne kurban olduğum
Dağ taş dinlemezim hey aman
Göster o gül yüzünü göster
Önce yeşil yeşil bak tohum
Sonra sarı sarı gülüver

Donansın donansın daneler
Kız oğlan kız, alaca kına
Tarlalar sebil tek bedava
Ver güzelim ver yiğitim ver
Pir aşkına fakir aşkına

Anladım farkı neden sonra
Tohumdan başka şeymiş bitki
Bu küçük deli fişekteki
Ne ki? Ağaç mı allı pullu
Yoksa ayrık mı, başak mı ki?

Kim bilecek... kapalı kutu
Ama bulut, yağmur bulutu
Gelir kararır nerdeyse
Tohum altta nefes nefese
Kulağı gök gürültüsünde.

DÜZENLİ DÜNYA

Bayılırım şu düzenli dünyaya
Kışı yazı
Baharı güzü
Gecesi gündüzü sırayla.
Ağaçların kökü içerde
Bütün ağaçların kökü içerde
Dağların başı yukarda
Bütün dağların başı yukarda
İnsanların aklı başında
Bütün insanların aklı başında
Beş parmak yerli yerinde
Baş işaret orta yüzük serçe.
Diyelim kalksa da serçe
Orta parmağa doğru yürüse
Ne haddine!
Yahut akasyanın biri
Başını toprağa daldırdığı gibi
Bir gezintiye çıksa
Merhaba kestane, merhaba çam
Selâmün aleyküm aleyküm selâm
Kimsin nesin nerelisin derken
Laf açılır mı bizim akasyanın kökünden...
Bir uğultudur başlar rüzgârda
Kökü dışarda, kökü dışarda...

Yahut ne olur koca bir dağ
Baş aşağı gelsin...
Aman Allah göstermesin.
Bayılırım şu düzenli dünyaya
Altta ölüler
Üstte diriler
Gel keyfim gel!

BU GELEN GÜN

Bütün iş bu gelen günde
İçim titriyor sevinçten
Biraz, biraz daha... derken
Ortalık güneşler içinde

BİZE BAĞLI

Bu akşam da gönlümüzce bitmediyse gün
Suçun yarısı bizim yarısı günün
Sanki yapının tuğlası bizsek harcı o
Onun da iyi olması lazım
Onun da aklı kalbi namusu
Ya masmavi aydınlık ferah
Ya dikenli huzursuz bir uykusu
Gününü gün etmekten korkması lazım.

Bu akşam da gönlümüzce bitmediyse gün
Demek tümü bizim omuzlarımızda yükün
Gelin buna bir çare bulalım
Bunca olduğumuz gayrı yetmiyor
Yarın daha iyi adam olalım
Yarın daha sağlam daha akıllı
Yarın daha sevdalı daha haklı
Günün bize bağlı olduğunu bilelim.

BEHÇET NECATİGİL

Behçet Necatigil 1916'da doğmuş. 1979'da öldü. Yaşadığı çevreyi, çağını şiirlerine büyük bir gözlem gücüyle, şaşırtıcı bir alçakgönüllülükle yansıttı. 1940'larda üne erdi, şiire bağlılığını hiç dinmeyen bir coşkuyla yaşamının sonuna kadar sürdürdü. Şiir kitapları : *Kapalı Çarşı*; *Çevre*; *Evler*; *Eski Toprak*; *Arada*; *Dar Çağ*; *Yaz Dönemi*; *Divançe*; *İki Başına Yürümek*; *En/Cam*; *Zebra*; *Kareler Aklar*; *Beyler*; *Söyleriz.* Yapıtları ölümünden sonra "*Bütün Eserleri*" adlı dizide bir araya getirildi.

YILDIZLARDA UYKU

Şehre çöken karanlık
Sokakta bir adam gördü.
Kattı adamı önüne,
Evine götürdü.

Adam dinlendi biraz,
Sofraya oturdu.
Yemeklerini yediler,
Annesi çocuğu yatırdı.

Şehre çöken karanlık
Her gece başucunda,
Yalnız korkan çocuğa
Masallar anlatırdı.

O gece garip bir şey oldu :
Karanlık uzandı göğe,
Gökten bir yıldız aldı,
Odaya getirdi

Boşlukta dönen yıldız
Işıl ışıl bölündü,
Renkli maytaplar gibi
Çocuğun üstüne döküldü.

Çocuk hemen uyudu,
Uykusunda güldü.

MAVİ IŞIK

Sen bir çiçeksin,
Annen saksı.
Azıcık hastalansan
Odalar yaslı.

Sevincimiz, üzüntümüz
Hep sana bağlı.
Senden gelir gücümüz
Doğan güne karşı.

Bizim çocukluğumuz
Karanlık, paslı.
Sen güneşlerde yaşa,
Altın saçlı!

Gökten düşen mavi ışık,
Mavi ışıklarda dünya.
Evlerin yaşaması
Sen olunca.

YILDIZLAR

Seni karanlıkta yatırıyorlar.
Korkuyorsun geceden :
Bakıp bakıp pencereden,
Yatağına sokuluyorsun.

Ben hep eski yerimdeyim, biliyorsun.
Hava açık olduğu zamanlar
Beni seyrediyor, seviniyorsun.

Ne olurdu, ben de,
Sana göründüğüm şekilde
Odana gelseydim.
Ateşböcekleri gibi,
Küçücük avucunda
Yanıp yanıp sönseydim.

Seneler geçip gider, büyürsün.
Bir gün olur, hepsi biter :
Endişeler, o çocuk üzüntün
Hepsi biter.
Aydınlanır senin için geceler,
Güneş gibi görünürsün.

Biraz sabır, küçük çocuk, biraz sabır.
Ama, Allahın koyduğu yerde,
Yıldızlar daima yalnızdır.

EKMEK KIRINTILARI

"Çocukluğum, çocukluğum!
Ah o cennet ülke
Bir daha ele geçse!"
Dediklerini duydum.

Kaybedilmemiş ki,
Hatıralar sağ olsun!
Işıkları yandıkça
Yeri belli çocukluğun.

Ya canından bezmiş kaçıp
Sığınmışsanız bir ormana,
Acaba o zaman da
Çocukluğu arar mısınız?

Benim de arkamda
Renkli taşlar olsaydı,
Çocukluğuma giden yolu
Bulmam kolay olurdu.

DÖRTLÜ YONCA

Eşkenar üçgenin A köşesi kopsa
Kapı
Çocuk sokaklarda.

B köşesi kopsa
Pencere
Soğuk dolar içeri
Üşütür, hasta.

C köşesi kopsa
Aç
Yok küçük sofra.

Bu üçgenin köşeleri üç kenet
Tutuşmuşlar el ele
Herbiri kendince kopmayı bekler
Çocuk büyüsün hele.

EVCİK

Kapı önünde Ayşe,
Hanım hanımcık iş gördü,
Sonunda kendine göre
Bir yuva kurdu.

İlk ben oldum misafiri,
Güle güle otur'a gittim.
Bir yüksük-fincanda getirdiği
Hayal kahveyi içtim.

Kibrit kutusu sekide
Oturmuştuk bahçeye karşı.
Ortada hokkadan bir masa,
Üstünde örtü yerine
Yaldızlı çikolata kâğıtları.

Gözüm gazoz kapaklarına gitti,
Sorup öğrendim : Kapkacakmış.
Toplamış sokaktan ucu yanmış kibritleri :
Bu kış odun yakacakmış.

Yangın yeri bir arsadan bulduğu
Cam kırıkları : Para.
Ev çevirmek kolay, diyordu,
İş tutumlu olmakta.

Ayşeyi o anda görmeliydiniz
Eski kadınların kanıyla evcimen
Sisli geleceklere hazırlık
Çıkmıştı çocuk varlığından
Zamanların ötesine tertemiz.

Ayşem gibi, dünyada,
Ayşeler dolu.
Hepsi "evcik" oynar
Öteden beri.

Ayşeler büyür,
Günün birinde
Oyun-ev'leri
Sahici olur.

Ama hepsinin mi
Hepsinin değil.

Ayşelerin kimisi
Yuvadan, evden yoksun
Sert rüzgârlar önünde
Güz yaprakları gibi
Boşluklara savrulur.

TAHTA, KÜRSÜ, ÇOCUKLAR

Tahta sınıfa karşı
Kürsü tahtanın yanında
Sınıfta otuz çocuk vardı.

Tahtanın önünde silgi
Üç dört tebeşir
Öğretmen içeri girdi
İlk ders cebir.

Tahta tahtadır ama
İnsanlardan anlayışlı
Hiç sevmediği halde
Tahta cebiri kavradı.

İkinci dersin öğretmeni
Geçti kürsüye oturdu
Tahta yan gözle ilgili
Öğrendi Auguste Comte'u.

Üçüncü derste tahtaya
Bir öğrenci kalktı fakir
Yaz dedi öğretmen yazdı :

"Hayata neş'e güneştir
Melâl içinde beşer
Çürür bizim gibi..."

Tahta şairin halini
Çocuğunkine benzetti
Üzüntüler, yoksulluklar elinde
Çocuk da çürüyüp gitmişti.

Dördüncü ders boş geçti
Zil çalsın bekle çalmaz
Tebeşiri kaptığı gibi
Bir çocuk geldi haylaz
O cânım mısralara
İki çizgi çizdi çapraz
Yazdı iri iri : "Yuha!"
Kayboldu tahtanın nuru
Kayboldu tahta
Sonraki çizgiler altında.

ÇOCUKLAR

Çarşılarda bir şey
Biz pek aramazdık çocuklar olmasaydı.

Kasaplarda manavlarda bazı yorgun kadınlar
Hep de tenha saatleri seçerler
Sonra yavaş bir sesle
Çocuk için hasta kaç gündür yemiyor
Biraz et biraz meyva isterler.

Sevdiği bir reçeli gün aşırı yalnız ona
Kaşıklarla beraber büyür bir üzüntü
Yağların şekerlerin çayların
Uykularda bile bitiyorsa
Annelere düşündürdüğü.

İnsanlara tezgâhlara kâğıtlara kolaydı
Biz bu kadar eğilmezdik çocuklar olmasaydı.

FIKRA

Kılık kıyafetine dikkat etmeli insan
Kimse bakmıyor bana
Üstüm başım perişan.

Sırtında
Samur kürkün olunca
Beysin, paşasın
İlahi Nasreddin Hoca
Kürküyle yaşasın!

YENİ YILA GİRERKEN

Yeni yıl mı, karakış.
Duvarlara ipleri
Gerdin mi
Kurusun çamaşırımız.

Yaşlanmak, bırak yaşlanmayı.
Soğuk demişler buna
Rüzgâr gelen camlara
Kâğıt sıvadın mı?

Başka odamız da yok
Bir misafir gelirse.
Ne çıkar, çoluk çocuk
Otururuz böylece.

Karakışın ettikleri.
Aldırma, yaz aylarını düşün
Bir kaderi yaşayıp bizim gibi
Çocuğumuz büyüsün.

ÜÇ TURUNÇLAR

Üç Turunçlar'a aşkım
Önüne geçilmez oldu baktım
Yallah deyip atladım atıma
Şehzadenin yaptığını yaptım.

Köşk, köşkün önünde çeşme
Kurnanın birinden kan akar, birinden irin
Her iki lülesinden çeşmenin
İçtim içince

Aslan, aslanın önünde ot
At, atın önünde et
Otu ata, eti aslana verdim
Verince

İki kapı çıktı karşıma
Biri açık ardına kadar
Biri yıllardır kapalı
Açığını kapadım
Açtım kapalı olanı
Açınca

Has Bahçe
Üç Turunçlar Has Bahçe'de asılı
Üçünü de aldım
Bastım atıma kamçıyı

Buraya kadar
İş kolay
Çatallaştı sonrası
Yolum ne kadar da biçimsiz
Bir çöl ortası

Git babam git
Kestim turuncun birini
Şehzadem su, şehzadem su
Su hani

Kan ter içinde
Çöller boyunca
İkinciyi keserim dedim
Su bulunca

Git babam git
Bir birikinti
Yağmurlardan kalma
Kestim ikinci turuncu
Şehzadem su, şehzadem su
Dudağını değdirecekti suya
Su kurudu

Bağlar bir düşünce elini kolunu
Susuz olmaz bu iş ahbap saklama
Masallarda şehzade
Muradına ermiş ama
Önce bulmuş suyunu.

DUMAN

Bir dumanla dolmuş dünya
Boğucu bir duman
El yazması bir kitapta
Bir hikâye okudum :

Bakırcılar bir zaman
Bir koca kazan yaptılar.
Bakırcılar gece oldu, evlerine gittiler
Kazan kaldı dükkânda
Sabah ola, aşlar pişe
Sabah ola, o da gide
Bakırcılar gittiler
Kazan kaldı dükkânda.

Kazan bekler
Saatler geçer gece
Bir büyücü gelir girer içeri
Çalıp gider bu kazanı gizlice.

Issız bir dağ başında
Ateş yakar büyücü
Yanma ateşim yanma
Ateşin elinde mi?

İçinde tılsımlı su
Kazanım kaynama
Kazanın elinde mi?

Şeytan gelir, sorar
Kaynattığın kazana
Açlık, ölüm kattın mı?
Kattım.
Fitne, fesat attın mı?
Attım.

Kazan kaynar
Kaynadıkça kara kara
Bir duman çıkar
Duman gider dağlara.

Karşı yatan yüce dağlar
Eğilin de duman geçe
Dağlar saf, çocuk gibi
Kötülük olduğun ne bile
Dağlardan esen rüzgâr
Dumanı iletin hele
Rüzgâr saf, çocuk gibi
Kötülük olduğun ne bile?

Duman aşar dağları
Azar azar
Şehirlere, köylere
Duman uzar.

Odalara, evlere
Duman sızar
Gören gözler görmez olur dumanı
Duman girer dolanı dolanı
İnsanların kalplerine kadar.

Göz gözü görmüyor bu zamanda
Bu dumanı yok etmenin çaresi
Kitap yazmıyor.

HESAPLAR

Hesaplar kaç gün oldu
Ve çocuklar bakarlar ne yazarlar
Bu anne, bu baba.

Çıkarırlar, toplarlar ne kaldı
Ve çocuklar bütün gün sıcaklar
Gözleri yıldızlarda kalkarlar : Attâ!
Oysa yemekten önce sürdüler kapıları
Oysa deniz kıyısı o kadar uzak ki
Ve yok yorgunluğa at, araba.

Ve çocuklar eski resimleri açarlar
Yırtık kopuk sayfalar kim bilir hangi
Moda dergisinden kalma
Şık hanımlar, beyler zarif kostümlerde
Ve çocuklar bakarlar
Bu anne, bu baba.

KORKU

Tanrı onları dört gözden ayırmasın
Hiçbiri anne baba yokluğu bilmesin.

Büyükler gidince çocuklar küçükse onlar da ölmeli
Çünkü kendi evlerinden gayrı evler el evleri
Hele o kış ayları korkulu akşamüzerleri...

Bizler ki büyükken bu kadar yalnızız da
Ya onlar küçücük kalırsa ardımızda?

Hem onlar geç büyürler, sonra ne güç büyürler
Daha yavru dünyanın farkında değiller
Üşümüş soğuklarda yatağımıza gelirler...

Bizler ki büyükken bu kadar yılmışız da
Ya onlar küçücük kalırsa ardımızda?

CAHİT KÜLEBİ

Cahit Külebi 1917'de doğmuş. 1940'dan beri yayımladığı şiirleriyle yeni şiirin en sevilen, en kolay ısınılan şairlerinden biri oldu. Şiir kitapları *Adamın Biri*; *Rüzgâr*; *Atatürk Kurtuluş Savaşında*; *Yeşeren Otlar*; *Süt*; *Türk Mavisi*; *Yangın*; *Güz Türküleri*, *Bütün Şiirleri*.

HİKÂYE

Senin dudakların pembe
Ellerin beyaz,
Al tut ellerimi bebek
Tut biraz!

Benim doğduğum köylerde
Ceviz ağaçları yoktu,
Ben bu yüzden serinliğe hasretim
Okşa biraz!

Benim doğduğum köylerde
Buğday tarlaları yoktu,
Dağıt saçlarını bebek
Savur biraz!

Benim doğduğum köyleri
Akşamları eşkıyalar basardı.
Ben bu yüzden yalnızlığı hiç sevmem
Konuş biraz!

Benim doğduğum köylerde
İnsanlar gülmesini bilmezdi.
Ben bu yüzden böyle naçar kalmışım,
Gül biraz!

Benim doğduğum köylerde
Şimal rüzgârları eserdi,
Hep bu yüzden dudaklarım çatlaktır
Öp biraz!

Sen Türkiye gibi aydınlık ve güzelsin!
Benim doğduğum köyler de güzeldi
Sen de anlat doğduğun yerleri,
Anlat biraz!

UÇAK YOLCULUĞU

Bir uçağım olmalı benim
Binip üstüne binip üstüne
Şu dünyayı gezmeliyim,
Gidip Akdeniz sahillerine
Merhaba demeliyim
Sıcak sıcak denizlerde
Çimen gemici çocukları.

Bir uçağım olmalı benim
Binip üstüne binip üstüne
Daha uzaklara gitmeliyim,
Ta Fransa'ya, Berlin'e.
Selam demeliyim dört iklimden,
Özgürlük için dövüşmeye gelenler
Ölümlü günler bitti mi
Öten tüfekler sustu mu
Kazanlarda sıcak aşlar pişti mi?

Bir uçağım olmalı benim
Binip üstüne binip üstüne
Diyar diyar gitmeliyim.

MEHMET ALİ

Mehmet Ali'yi anası
İşe giderken doğurdu
Savaş bitiminden üç ay önce.
Az süt emdi Mehmet Ali,
Az ışık gördü,
Az ısındı,
Duydu anasının yorgunluğunu,
Bol bol uyudu Mehmet Ali
Çocukların bedava uykusunu.

Zeytinyağı ve ekmek kadar
Kıttı özgürlük memlekette.
Büyüdüğü zaman akranları Mehmet Ali'nin
Her şey bol olur elbette.

MEHMET ALİ'NİN BEŞİĞİ SALLANIYOR

Mehmet Ali'nin beşiği sallanıyor,
Anası bulaşık yıkıyor
Ben ninni söylemesini bilmem
Mehmet Ali ağlıyor.

Kaynamayan kazanı ben neylerim
Taşmaz olur.
Ağlamayan oğlanı ben neylerim Mehmet Ali'm.
Büyüyünce de uyur.

Mehmet Ali'nin beşiği sallanıyor,
Uzaklardan haberler geliyor.
Sallanı sallanı Mehmet Ali'm,
Büyüyor.

İŞTE ŞU GÖRDÜĞÜM DENİZ

İşte şu gördüğüm deniz
Başka toprakların da denizi,
Üstünde şehirler kurulan
Kıyılara gemiler götürür.

İşte şu gördüğüm dalga
Başka denizlerin de dalgası,
Nice kadınları yıkamış
Okşamış rıhtımları.

İşte şu gördüğüm yosun
Başka denizlerin de yosunu,
On beşinde çocuklar atmış
Denize, kesip saçını.

İşte şu gördüğüm balık
Başka denizlerin de balığı,
Liman liman dolaşır durur
Kelleyi koltuğa alıp.

İşte şu gördüğüm rüzgâr
Başka denizlerin de rüzgârı,
Bağırsam duyar mı sesimi
Karşı kıyıdaki çocuklar?

ÖZGÜRLÜK

Eğer kuvvetim yetse benim
Rıhtıma koşarım yalnayak.
Halatlarını bütün gemilerin
Bıçağımla keserim.
Gemiler açılır sallanarak,
Ben de artlarından bakarak
Gülerim,
Bütün kuvvetimle bağırarak.
Azat olun gemilerim, azat olun gemilerim!

Eğer kuvvetim yetse benim
Şehrin bütün çocuklarını alırım evlerinden
Hepsine kiraz çiçeklerinden
Bir çift kanat takarım.
Çocuklar havalanır uçarak
Ben de artlarından bakarak
Gülerim,
Bütün kuvvetimle bağırarak.
Azat olun bebeklerim, azat olun bebeklerim!

Sonra da kendi kendime
Artık işin kalmadı derim,
Çeker arabamı giderim.

YAĞMUR

Yağ hay mübarek
Şarıl şarıl,
Yıka taşları toprakları
Tarlalar yeşerinceye dek.

Artık geçti hüzün taşımanın modası
Getir bize yeşillik, neşe getir.
Sendedir bütün nafakamız
Bil ki bütün ümidimiz sendedir.

Yıka taşları toprakları
Şarıl şarıl,
Tarlalar buğday bekler senden, çocuklar ekmek.
Dünyanın da yüzü yıkanmak gerek,
Yağ hay mübarek.

OTOBÜS

Hey yol üstündeki otobüs
Karoserin ne yeni!
Kız gibi motorun var,
Benzin kokuyorsun
Lastiklerin sağlam.

Uçup gider misin şoförün olsam!

RÜZGÂR

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Nerelerde gezmiş tozmuş
Öğrenemedim.

Besbelli denizden çıkıp
Kıyılar boyunca gitmiştir.
Tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu
Yüreğini allak bullak etmiştir.

Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru
Bulutları koyun gibi gütmüştür,
Okşayıp otları yaylalarda
Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer
Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır,
Güneş altında çalışanlara
İmdat eylemiştir.

Sonra başlayıp alçalmaya ovalara doğru,
Haşhaş tarlalarında eflatun, pembe, beyaz,
Kıraçlarda mavi dikenler...
Toz toprak gözlerine gitmiştir.

Kentlere de uğramış ki yanımdan geçti.
Haşhaş çiçeğine benzer kızlar görmüştür.
Bir gülüş, bir tel saç, allık pudra
Alıp gitmiştir.

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Sorsaydım söylerdi herhalde
Soramadım.

SONBAHAR GELİYOR

Sonbahar geliyor serçe
Yuvanı nereye yapacaksın?
Ayva çiçek açmadan önce.
Meyvelerin içi geçecek
Rüzgâr başka çeşit esecek
Yağmurlarla ıslanacaksın.

Halbuki ne kadar sıcaksın!

ÇOCUKLAR

I

Ağacığım senin kaderin
Bütün çocukların kaderi.
Neler etmedi yirminci yüzyıl
Sabi sübyan demedi.

Bir nazlı kuşa benzer
Çocuk dediğin.
Ev ister ekmek ister,
Öpülmek okşanmak ister.

Ağacığım şu dünyanın üstünde
Bir sürü şehir vardır.
Taşlanmış kuşlar gibi tedirgin
Dolaşan çocuklardır.

Masmavi dumanlar tüter
Onların gözlerinde,
Kara çalılara benzeyen bacakları
Toz toprak içinde.

Babası öldü gitti çoğunun
Yahut da çarmıhlara gerer kendini,
Çocuğun anası mendil bile bulamaz
Saçlarıyla siler terini.

Ağacığım senin kaderin
Bütün çocukların kaderi.
Neler etmedi yirminci yüzyıl
Sabi sübyan demedi.

ÇOCUKLAR

II

Benim küçük eşkıyam, yavru ceylan!
Bu zayıf kolların, bacakların,
Gün geçtikçe büyür, kuvvetlenir,
Dalları gibi ağaçların.

Öyle bir fırla ki sokaklara
Gölgen yetişemesin,
Duvar diplerine seril uyu
Gövden güneşlesin.

Dur bahçelerin önünde geceleri
Çiçekleri kokla.
Rüzgârı çek ciğerlerine
İşlesin körük gibi.

Aydınlık pencereler nasıl yanarsa
Öyle ışıl ışıl yansın gözlerin,
Rüzgâr gibi yelken gibi ol
Kenti inletsin türkülerin.

Bak dünyamız da güzel ay ışığı da
Geceler de gündüzler de güzel,
Gel hep beraber büyüyelim
Ağacığım gel.

Benim küçük eşkıyam, yavru ceylan!
Bu zayıf kolların, bacakların,
Bir gün gelir büyür, kuvvetlenir
Dalları gibi ağaçların.

KUŞUN HİKÂYESİ

Evin önünde hark vardı,
Harkın üstünde alçacık köprü,
Köprünün üstündeki çocuklar
Hayalet gibi bir kuş gördü.

Eğilip baktık tahtalar arasından
Uzaktan gelme bir garip kuş.
Kuzgun gibi, balıkçıl gibi bir şey,
Köprünün altına yorgun düşmüş.

Kutupların, denizlerin, romanların
Sihrini taşıyordu.
Biz ona bakıyorduk, o bize
Korkusuyla karanlık ormanların.

Kimimiz değnekle dürte dürte...
Kimimiz de kaynar su döktük,
İşedik bir güzelce üstüne
Garip kuşu öldürdük.

Yaralı bir gemi gibi yüze yüze
Köprünün dışına çıktı.
Vura vura eğlendik,
Attık birbirimize.

Uzaklardan gelme garip kuş
Mürekkep rengi gözlerinle
Artık dünyamızı göremezsin!
Bağrışmamız gitmez kulaklarına,
Yaprakların arasında güneşe karşı
Çiftleşemezsin.
Dişiysen yumurtlayamazsın da!

Böyle deyip kuşun dört yanında
Akşama kadar hora teptik,
İnsan olduğumuzu iyice
Garip kuşa öğrettik.

ZERDALİ AĞACI

I

Havalar güzel gidiyor
Sen de çiçek açtın erkenden
Küçük zerdali ağacım,
Aklın ermeden.

Bak kurt gibi kalın yapılı
Görmüş geçirmiş ağaçlara
Küçük zerdali ağacım,
Pişman olursun sonra.

Şimdi okşar gibi hafif hafif
Bir gün yerden yere çalar rüzgâr
Küçük zerdali ağacım,
Bakma güzel gitsin havalar.

Sallansın dalların çocuklar gibi
Bakma güneş ısıtsın varsın
Küçük zerdali ağacım,
Sonra donarsın.

Zemheride bahar mı olur
Akşamları seyret anlarsın
Sakın erkenden çiçek açma
Küçük zerdali ağacım.

ZERDALİ AĞACI

II

Kar yine başladı yağmaya
Küçük zerdali ağacım,
Ne soran ne arayan bulunur
İnsan naçar kalmaya.

İnceydin sevgilimin bileklerinden
Daha maviydi damarların
Üşüyor musun karanlıkta
Küçük zerdali ağacım.

Düşün bir kere, yaz günlerini,
İnsanlar doldurmuş sokakları,
Güneşle kucak kucağa
Hafif bir toz kaplamış yaprakları.

Düşün bir kere, çiçek içindesin,
Bir kız alıp göğsüne takmış,
Düşün bir kere, meyve vermişsin
Çocuklar üstüne çıkmış.

Düşün bir kere, büyümüşsün, gelişmişsin
Kayık yapmışlar;
Küçük bir bulut yelkenin sanki
Denize bırakmışlar.

Şimdiyse senin halin
Ölümden acı,
Karakış ortasında
Küçük zerdali ağacı.

FARENİN ÖLÜMÜ

Umutsuzdu, yalnızdı, hali yoktu,
Canı çok yanıyordu günlerden beri.
Ne alnında dolaşan bir dost eli
Ne imdat isteyecek kimsesi vardı,
Ne Tanrısı, ne de peygamberi.

Günlerdir karanlık deliklerde
Yanıp sönüyordu gözleri.
Sevinç değil ki paylaşılsın
Kendi kendinindi kaderi.

Sürüne sürüne dışarı çıktı.
Kıvrıldı ateşte pençeleri.
Kurtuldu rahat etti farecik,
Rahat etti dişleri.

Kibardı, incecikti kuyruğu,
Vücudu, küçücük pençeleri.
Bir makara gibi çözüldü,
Unuttu kedileri.

Farecik! Nazlıcık! Garipçik!
Canı çok yanıyordu günlerden beri.
Kibardı, incecikti kuyruğu;
Boş koydu delikleri.

Bir varken bir yok oldu,
İşte dünyamızın işleri.

AĞAÇ

Ağaca bir taş attım;
Düşmedi taşım,
Düşmedi taşım.
Taşımı ağaç yedi;
Taşımı isterim,
Taşımı isterim!

Oktay Rifat – Orhan Veli

BÜYÜKLERE

BİRKAÇ SÖZ

Bu kitap Türk yazınından çocuklar için seçilebilecek şiirlerin hepsini toplamıyor. Ayrıca, bunlar şairlerinin en iyi şiirleri olarak da sunulmuyor. Türk yazınının belirli bir dönemde yaşamış ünlü şairlerinden "çocuklara da bir şeyler diyebilecek" şiirler seçmekti amacım. Bu amaç yer yer "en iyi şiirler"i çerçevesine aldı, ama büyükler için yapılacak bir antolojiye giremeyecek şiirler de kaldı o çerçeve içinde.

Fazıl Hüsnü Dağlarca'mn Yugoslavya'da yayımlanan *Açıl Susam Açıl*'ı bir yana bırakılırsa, bu kitaptaki şairler çocuklar için yazan şairler değil. Hepsi de büyükler için yazan – daha ötesi, çoğu belirli dünya görüşlerini savunan, politika yapan – sanatçılar. Bu bakımdan, kitaptaki yergi, siyasal iğneleme, ince alay şiirleri büyükleri yadırgatabilir. Ne var ki bu şiirler büyüklerde yaptıkları çağrışımları çocuk kafasında yapmayacakları için çok değişik etkileri olacak, dil, anlatı, *şiir* çerçevesini aşmayacaklar. *Güliver'in Yolculukları*'nın ağır bir toplumsal yergi olduğu düşünülürse ne demek istediğim daha kolay anlaşılır. Onun için de buradaki şiirlerden hiçbirini okurken, "Okul çocuğunun kitabında ne işi var bunun!" demeyin. Kendi çağrışımlarınızdan sıyrılıp okumaya çalışın bir de onları...

Bu şiirler çocuklarınıza Türkçenin, *gerçek şiirin* güzelliklerini getiriyor. Belki de siz – çeşitli nedenlerle – o güzelliklerin tadına varamamış bir kimsesinizdir. (Bir küçültme olarak söylemiyorum bunu. Şiire uzak kalmış olmak kimseyi küçültmez.) Bu kitaptaki şiirleri beğenmeyebilirsiniz – ya da çoğunu beğenmeyebilirsiniz – ama, çocuklarınızı da kendi beğeninizle yöneterek bu şiirlerden uzaklaştırmayın. Bırakın, onlar kendileri seçsinler şiirlerini, kendi şiir dünyalarını kendileri kursunlar...

Bu şiirlerin yüksek sesle okunuşunda ise gerek ana babaların, gerek öğretmenlerin, çocukları alışılmış "manzume okuma" gülünçlüğüne itemeyeceklerini sanıyorum. Çünkü o zaman ortada *şiir* değil, hiçbir şey kalmadığını kolayca göreceklerdir.

Memet Fuat

İÇİNDEKİLER

Küçüklere Birkaç Söz 7
Kuş ve Bulut – O. Rifat, O. Veli 9

NÂZIM HİKMET

Dörtnala Gelip Uzak Asya'dan 13
Japon Balıkçısı 14
Kızçocuğu 16

ASAF HÂLET ÇELEBİ

İnsanlar 19
Şehir 20
Tahtadan Yaptığım Adam 21
Şefkat 22
Şamandıra Baba 23
Kedi 24

CAHİT SITKI TARANCI

Robenson 29
Öyle Dalmışım ki 30
Çocukluk 31
Müjde 32

ZİYA OSMAN SABA

Çocuk Gülüşleri 35
İyi İnsanlar 36
Patik Yap, Kunduracı 37
Bir Yer Düşünüyorum 38
Çocuklar Bakıyorlar 39

RIFAT ILGAZ

Oğlum 43
Uyusun da Büyüsün ! 49
Çocuklarım 51

BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU

Hele Bir Başlasın 55
Oğlum Mehmede 56
Bir Yaz Geçti 57
Taze Taze 58
7 Tane Erik Ağacı 59
Pul Pul 61

ORHAN VELİ

Gemliğe doğru 65
Deniz 66
Asfalt Üzerine Şiirler 67
Ağacım 69
Saka Kuşu 70
Robenson 71
Rüya 72
İnsanlar 73
Bayram 74
Gözlerim 75
Harbe Giden 76
Ne Kadar Güzel 77
Gemilerim 78
Kızılcık 79
Bir İş Var 80
Kapalı Çarşı 81
Deli eder insanı 82
Pırpırlı Şiir 83
Gün Olur 84
Dalgacı Mahmut 85
İçerde 86

OKTAY RİFAT

Şükür 89
Hayranlık 90
Yıldızlar 91
Ekmek ve Yıldızlar 92
İskele 93
Manzara 94
Vazife 95
Uçaklar 97
Su Gibi Geçen Günler 98
Nanoç'un Çocukluk Resmi 99
Pencere 100

Ölümsüz 101
Köşe Başım 102

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Gökanne 105
Korkuluk Üstüne İki Şiir 106
Turgut 107
Aysel'in Geldiği Günler 108
Ağaçlarım 109
Komşumuzun Kumrusu 110
Koyunlarla Çoban Çocuklar 111
Toprak Kız Masalı 112
Bitkilerin Oyunu 113
Anneme Verdiğim Söz 114
Dağla Kuş 115
Acıkmak 116
Besinler 117
Gezi 118
Çocuk Kuş 121
Rahatlık 122

MELİH CEVDET ANDAY

Serçe 125
Ağaçların Yukardaki Yaprakları 126
Ellerimiz Gibi 127
Bir Misafirliğe 128
Alışamadım 129
Gökyüzü Haritası 130
Bir İlkbahar Şiirine Başlangıç 131
Tohum 132
Düzenli Dünya 134
Bu Gelen Gün 136
Bize Bağlı 137

BEHÇET NECATİGİL

Yıldızlara Uyku 141
Mavi Işık 143
Yıldızlar 144
Ekmek Kırıntıları 145
Dörtlü Yonca 146
Evcik 147
Tahta, Kürsü, Çocuklar 149
Çocuklar 151

Fıkra 152
Yeni Yıla Girerken 153
Üç Turunçlar 154
Duman 157
Hesaplar 160
Korku 161

CAHİT KÜLEBİ

Hikâye 165
Uçak Yolculuğu 167
Mehmet Ali 168
Mehmet Ali'nin Beşiği Sallanıyor 169
İşte Şu Gördüğüm Deniz 170
Özgürlük 171
Yağmur 172
Otobüs 173
Rüzgâr 174
Sonbahar Geliyor 176
Çocuklar 177
Kuşun Hikâyesi 180
Zerdali Ağacı 182
Farenin Ölümü 185

Ayrılış Şöleni
Ağaç – O. Rifat, O. Veli 187
Büyüklere Birkaç Söz 188

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak Baskı: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

TÜRK YAZININDAN SEÇİLMİŞ

ÇOCUKLAR İÇİN ŞİİRLER

Nâzım Hikmet, Asaf Hâlet Çelebi, Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Rıfat Ilgaz, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Orhan Veli, Oktay Rifat, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Melih Cevdet Anday, Behçet Necatigil, Cahit Külebi.

adam 463

ADAM

ISBN 975-418-210-6